

Altimetre, otopilot, ve makine zekası

25 yıl önce bir Kaliforniya üniversite yerleşkesinin kitabevinde, ders kitapları ve teknik kitaplar bölümünde dolaşırken, suni zeka (artificial intelligence) konusunda yüze yakın kitap çok dikkatimi çekmişti. AI diye

kısaca anlandırılan bu bilgisayar bilimleri konusu 70li yıllarda başladı ve 80li yıllarda bir çeşit altın çağını yaşadı. Şimdilerde suni zeka (artificial intelligence) terimi yerine makine zekası (machine intelligence) terimi tercih ediliyor, ayrıca bir zamanlar uzman sistem (expert system) ismiyle de anılıyordu, ancak adı ne olursa olsun, bir gün bilgisayar programlarının insan uzmanlar kadar hassas ve doğru kararlar vereceği, yani zeki bilgisayarlar yaratabileceği iddiası vardı. 70'li yıllarda, kendilerini bu konuya adanmış bilgisayar bilimcileri, 30-40 yıl içinde böyle sistemlerin yaratılacağına söylüyorlardı.

Şimdi bu kuvvetli iddialardan vazgeçtiklerini kolaylıkla gözlemlemek mümkün. Makine zekası hiç olmaz demiyorlar ama, özel amaçlı makine zekası söz konusu olur, diyorlar. Ancak bir insan uzmanın

**ÇETİN KAYA
KOÇ**

tamamiyle yerine geçebilecek sistemleri hiç yapamayacağımızı kabule yöneldiler, sanıyorum. En azından benim okuduklarımdan aldığım izlenim bu yönde. Çok iyi satranç oynayan sistemler yaratabiliyoruz tabii, ama satrancın

metotsal olması işi kolaylaştırıyor. Bir çok insan etkinliğinde, bazen metotsal yaklaşımlar olsa bile, ayrıntı ve istisnanın çok önemli olduğu durumlar söz konusu. Bir kaç hafta önce Amsterdam'da düşen uçğımızı otopilot yerine insan pilotlarımız indiriyor olsaydı, hatalı altimetreyi dikkate almayıp, göz kararıyla uçağa normal bir iniş yaptırabilirlerdi.

Çok güzel bir Amerikan atasözü var: Genç adam kuralları bilir, yaşlı adam ise istisnaları! (Young man knows the rules, old man knows the exceptions!) Bir otopilot, altimetre dahil bütün ölçme ve değerlendirme sistemlerin kurallara uygun çalıştığı bir ortamda başarılı indirme yapabiliyor, ama asıl başarısız olduğu durumda, yani istisnai durumlarda insan zekası başarılı. Kendi adıma, insan pilotları tercih ederim.